

La Imperial
in San Telmo,
Buenos Aires.

DOOR GERARD VAN DUINEN

La Imperial: boontjes in de tangomachine

Het Orquesta Típica is niet meer van deze tijd. In de jaren veertig, toen orkesten met een bezetting van 10 muzikanten of meer elke avond in clubs konden spelen, viel er nog wel iets te verdienen. Maar wie nu een orkest begint, kan slechts rekenen op een paar betaalde optredens per jaar – zeker in het begin. Het regelen van repetities is met tien individualistische muzikanten een organisatorische ramp. Er is er altijd wel weer één die een schnabbel met een ander bandje heeft, op tournee is of gewoon geen zin heeft. Toch zijn er in Buenos Aires weer een paar grote orkesten. Eén daarvan, het orquesta típica La Imperial, geeft deze maand vier concerten in Nederland en België.

La Imperial werd in 1999 opgericht door een aantal jonge muzikanten die elkaar kenden via de culturele beweging *La Máquina Tanguera*. De naam *Imperial* – letterlijk: het keizerrijk – geeft ironisch aan dat het hier om een anti-imperialistisch orkest gaat. Maar Imperial is ook een biermerk en krijgt een bijna kitscherige bijmaak vanwege de vele *confiterías* en *pizzerías* die zo heten. In Buenos Aires is een zekere onbescheidenheid bij naamgeving niet ongebruikelijk, een simpel winkeltje heet al snel *Palacio* of *Emporio*.

Het orkest is opgezet in de geest van Osvaldo Pugliese. Pugliese was een marxist: naast het borstbeeld van Beethoven lag op zijn vleugel in zijn studeerkamer *Das Kapital*. Hij organiseerde zijn orkest als een kollektief. Elk lid was in principe even belangrijk en iedereen kon een compositie of een arrangement inbrengen. Zijn uitspraak “*Nosotros somos un poroto, un tornillo de la máquina tanguera*” (we zijn een boontje, een schroefje in de machine van de tango) is het motto van La Imperial.

La Imperial in San Telmo, Buenos Aires.

Met een bezetting van drie bandoneons, drie violen, altviool, cello, contrabas en piano, heeft het orkest een overweldigend geluid. Maar waarom is gekozen voor deze vorm en niet voor een veel verkoopbaarder trio of kwartet?

Matilde Vitullo, bandoneoniste, componiste en medeoprichtster: “Ons idee was om een onderlinge structuur te vinden om de muziek te construeren en de kennis te delen en ook om nieuwe mensen aan te trekken. Ook waren velen van ons op dat moment nog maar net begonnen met spelen. Elk van ons afzonderlijk had veel meer techniek nodig, maar als we samenspeelden in een grote groep klonk het een beetje beter, of beter gezegd, de verantwoordelijkheden

La Imperial in Padova, Italië.

waren beter verdeeld. Ja, het is zeker niet eenvoudig om zo'n grote groep te organiseren en het is soms ook moeilijker werk te vinden voor ons dan voor een trio of een kwartet. Maar we redden het. Bovendien is het de moeite waard."

Typend voor het orkest is dat zij vanaf het begin alleen eigen arrangementen gespeeld hebben, met nadruk géén van de plaat afgeschreven transcripties, ook al had slechts een enkel lid enige theoretische kennis van harmonie en compositie. In de begintijd van het orkest werd dan ook veel repetitietijd gebruikt om in een nieuw stuk allerlei variaties te proberen, totdat iedereen tevreden was met het resultaat. Maar met een uniek repertoire onderscheidt het orkest zich wel van de vele jonge muzikanten in Buenos Aires.

Matilde Vitullo: "Het is zeker zo dat veel meer muzikanten zich wijden aan de tango dan in de jaren '80 en '90. Dit heeft de tango veel goed gedaan. Bovendien zijn er muzikanten en orkesten die werkelijk goede dingen hebben gedaan. Maar met zoveel mensen die met tango bezig zijn, zou het wenselijk zijn als meer personen zich bezighielden met een zoektocht naar creatie en evolutie. Ik geloof dat dat voor een deel wordt veroorzaakt door de vraag van bepaalde impresario's, die liever orkesten contracteren die

gegarandeerde successen spelen en ook door een deel van het publiek dat graag dezelfde muziek en dezelfde arrangementen wil horen die werden gespeeld door de grote orkesten uit het verleden. Maar het is ook een gemakkelijke houding van muzikanten die wordt doorgegeven van leraar op leerling."

"In Buenos Aires zijn scholen met goede leraren waar je de verschillende tangostijlen kunt leren. Maar helaas zijn dat in de meeste gevallen instituten die geen lessen in compositie en arrangeren aanbieden. Mensen die daar cursussen afronden zijn goed voorbereid om werk te doen waarbij de klassieke (en uiteraard fantastische) arrangementen van Di Sarli, Pugliese of D'Arienzo gespeeld worden maar slechts weinigen zijn klaar voor orkesten die eigen arrangementen en composities spelen."

Tekenend voor het ambitieniveau en het enthousiasme van het orkest is dat zij ervoor hebben gekozen om een aantal klassieke tangos waarvan een ijzersterke Pugliese-opname bestaat, zoals *Chique* en *Gallo Ciego* opnieuw te arrangeren in dezelfde stijl. Het resultaat is te horen op de eerste cd die *La Máquina Tanguera* heet en in 2003 is opgenomen.

De cd opent met een korte introductie waarin

La Imperial
in Leipzig,
Duitsland.

we Pugliese zijn uitspraak horen doen en gaat over in de enige originele compositie van de cd – *La Máquina Tanguera* van de toenmalige bandoneonist Hernán Bartolozzi, die nu bij Color Tango speelt. Het is een ritmisch stuk in de traditie van *La Yumba* en *Negracha*. De overige 12 nummers zijn stuk voor stuk bekende klassieke tango's, waaronder Troilo's *Responso* en Piazzolla's *Lo que vendra*. De arrangementen zijn helder en hebben soms goede vondsten, maar zijn niet wereldschokkend. Soms is het net iets te duidelijk dat er in de repetitieruimte veel is gediscussieerd, zodat het resultaat een compromis geworden is.

Het artwork van de cd zit vol bonen – *porotos* – en op de voorkant staat een ontkiemend boontje in een doorzichtig potje. Een beeld dat opnieuw naar Pugliese's uitspraak verwijst maar ook tekenend is voor de fase waarin de groep toen was: ontkiemend. Met name de strijkers worstelen soms en spelen af en toe flink vals. Hoewel de cd een goede prestatie is voor een stel muzikanten die net een paar jaar is, is het geheel niet altijd overtuigend.

Sinds 2003 komt het orkest regelmatig voor een tournee naar Europa. Ze waren te gast in een van de laatste zondagmiddagsalons in Cristofori in Amsterdam. Hoewel het spel soms wat log was, was het geheel zeer dansbaar en spannend. Een stevig en enthousiast optreden waarbij de tweede set geheel uit eigen composities bestond. Het maakt nieuwsgierig naar de tweede CD *Ruidos Molestos* die tijdens de komende Nederlandse tournee zal worden gepresenteerd.

De drie tracks die ik al van de nieuwe cd beluisterde, zijn veelbelovend. De swing in de nummers is overtuigend en consistent en de span-

ningsboog die elke tango moet hebben, wordt door het orkest soepel uitgespeeld. *A Salvador Allende* van de pianist Gerardo Martínez Argibay, *Tango Villero* van violiste Karina Martinelli en *Feos, sucios y malos* van Matilde Vitullo zijn spannende stukken met een ritmische basis. 'Strictly' Pugliese-stijl maar met originele ideeën en af en toe wat invloeden van Astor Piazzolla. Het is duidelijk dat het orkest de afgelopen twee jaar flink is gegroeid en dat maakt de komende concerten nog aantrekkelijker.

De muzikanten verheugen zich zonder twijfel op de komende tournee. Natuurlijk omdat de verdiensten beter zullen zijn dan in Argentinië - ze spelen daar voornamelijk in de wekelijkse milonga op zondagavond die ze zelf organiseren - maar vooral omdat de werkomstandigheden hier zo veel beter zijn.

Vitullo: "Een mooie zaal en een goede akoestiek zijn in Buenos Aires haast onmogelijk te vinden omdat in de meeste zalen geluidsversterking noodzakelijk is en die is vaak heel matig. Optreden met een mooie piano of vleugel is een luxe die we alleen in Europa tegenkomen. Hier (in Buenos Aires) moeten we onze eigen piano meenemen die op het punt staat het te begeven door alle verhuizingen. Ondertussen hebben de jongens spierballen..."

Orquesta Típica speelt concerten op 12 oktober in Antwerpen, 14 oktober in Amsterdam, 15 oktober in Rotterdam en op 16 oktober in Utrecht. Meer informatie, audiotracks en een video uit Cristofori op www.orquestaimperial.com.ar. De cd's *La Máquina Tanguera* en *Ruidos Molestos* zullen op de concerten verkrijgbaar zijn. Op zondagavonden spelen ze (als ze niet in Europa zijn) op hun Milonga de la Imperial aan Independencia 572.